

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

26 квітня 2019 р.

Київ

№ 292-р

Про визнання підтримки суб'єкта господарювання, зазначеної у повідомленні, такою, що не є державною допомогою відповідно до Закону, внаслідок внесення надавачем державної допомоги змін до умови її надання

За результатами розгляду повідомлення про нову державну допомогу, надісланого листами Департаменту комунального господарства Харківської міської ради від 09.10.2018 № 45840/16-18 (вх. № 858-ПДД від 17.10.2018) та від 29.11.2018 № 5478/0/16-18 (вх. № 5-05/14540 від 03.12.2018), розпорядженням державного уповноваженого Антимонопольного комітету України від 29.10.2018 № 05/244-р розпочато розгляд справи № 500-26.15/41-18-ДД про державну допомогу для проведення поглибленого аналізу допустимості державної допомоги для конкуренції.

Під час розгляду справи № 500-26.15/41-18-ДД встановлено наступне.

1. ПОРЯДОК РОЗГЛЯДУ СПРАВИ

- (1) Листом від 09.10.2018 № 45840/16-18 (вх. № 858-ПДД від 17.10.2018) Департаментом комунального господарства Харківської міської ради відповідно до статті 9 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» було подано повідомлення про нову державну допомогу (далі – Повідомлення).
- (2) За результатами розгляду повідомлення про нову державну допомогу розпорядженням державного уповноваженого Антимонопольного комітету України від 29.10.2018 № 05/244-р розпочато розгляд справи № 500-26.15/41-18-ДД про державну допомогу для проведення поглибленого аналізу допустимості державної допомоги для конкуренції. Листом Антимонопольного комітету України від 31.10.2018 № 500-29/05-14515 направлено копію розпорядження на адресу Департаменту комунального господарства Харківської міської ради. На офіційному веб-порталі Антимонопольного комітету України опубліковано інформацію про початок розгляду справи про державну допомогу зі зверненням до всіх заінтересованих осіб щодо подання протягом 30 календарних днів вмотивованих заперечень та зауважень щодо надання державної допомоги та іншої інформації у зв'язку з розглядом справи про державну допомогу.
- (3) Департаментом комунального господарства Харківської міської ради, як надавачем державної допомоги листом від 29.11.2018 № 5478/0/16-18 (вх. № 5-05/14540 від 03.12.2018) надано інформацію для розгляду справи про державну допомогу.

- (4) Антимонопольним комітетом України було надіслано запит від 26.02.2019 № 500-29/05-2694 про надання додаткової інформації.
- (5) Листом від 13.03.2019 № 1014/0/16-19 (вх. № 8-01/3245 від 15.03.2019) Департаментом комунального господарства Харківської міської ради надіслано додаткову інформацію.
- (6) Листом від 04.04.2019 № 1395/0/16-19 (вх. № 5-01/4200 від 05.04.2019) Департаментом комунального господарства Харківської міської ради надіслано додаткову інформацію.
- (7) Листом від 15.04.2019 № 500-26.15/05-5036 Антимонопольним комітетом України надіслано Департаменту комунального господарства Харківської міської ради подання від 15.04.2019 № 500-26.15/41-18-ДД/166-спр про попередні результати розгляду справи.
- (8) Листом від 19.04.2019 № 1680/0/16-19 Департамент комунального господарства Харківської міської ради повідомив про відсутність пропозицій та зауважень на подання про попередні результати розгляду справи.

2. ВІДОМОСТІ ВІД НАДАВАЧА ПІДТРИМКИ

2.1. Надавачі підтримки

- (9) Департамент комунального господарства Харківської міської ради (61003, м. Харків, пров. Соборний, 1, ідентифікаційний код юридичної особи 34393088).

2.2. Отримувач підтримки

- (10) Комунальне підприємство «Харківські теплові мережі» (далі – КП «Харківські теплові мережі») (61037, м. Харків, вул. Мефодіївська (Доброхотова), 11, ідентифікаційний код юридичної особи 31557119).

2.3. Мета (ціль) підтримки

- (11) Сприяння окремим видам господарської діяльності:
 - підвищення рівня надійності мереж централізованого теплопостачання та постачання гарячої води;
 - модернізація та технічне переоснащення КП «Харківські теплові мережі»;
 - встановлення та перевірка квартирних засобів обліку споживання гарячої води пільговим категоріям населення міста Харкова;
 - задоволення потреб населення міста в якісних послугах теплопостачання та постачання гарячої води.

2.4. Очікуваний результат

- (12) Забезпечення безперебійної роботи об'єктів та мереж централізованого водопостачання та постачання гарячої води з метою задоволення потреб населення міста в якісних послугах із теплопостачання та постачання гарячої води.

2.5. Форма підтримки

- (13) Субсидії та поточні трансферти підприємствам (кошти спрямовуються КП «Харківські теплові мережі» на встановлення та перевірку квартирних засобів обліку гарячої води

для пільгових категорій населення міста, перелік яких визначено Програмою розвитку і реформування житлово-комунального господарства міста Харкова на 2011-2020 рр., а також на фінансування підтримки КП «Харківські теплові мережі» з метою недопущення заборгованості з виплати заробітної плати працівникам підприємства тощо).

- (14) Капітальні трансферти підприємствам (спрямовуються на відновлення та реконструкцію об'єктів теплопостачання, технічне переоснащення систем опалення житлових будинків міста Харкова зі встановленням вузлів комерційного обліку теплової енергії тощо).
- (15) Внески органів місцевого самоврядування у статутні капітали комунальних підприємств із метою інвестування в необоротні активи (спрямовуються на придбання техніки, механізмів, обладнання, засобів малої механізації тощо, які задіяні в обслуговуванні об'єктів теплопостачання).

2.6. Обсяг підтримки

- (16) Загальний обсяг підтримки – 2 304 822 260,58 грн, з них:

Роки	Загальна сума	Субсидії та поточні трансферти	Капітальні трансферти	Внески органів місцевого самоврядування
2011	0	0	0	0
2012	0	0	0	0
2013	0	0	0	0
2014	0	0	0	0
2015	13 000 000,00	13 000 000,00	0	0
2016	86 545 000,00	84 200 000,00	0	2 345 000,00
2017	287 065 260,58	240 859 084,00	19 883 754,10	26 322 422,48
2018 (план)	333 562 000,00	261 435 000,00	20 127 000,00	52 000 000,00
2019 (прогноз)	773 000 000,00	563 000 000,00	110 000 000,00	100 000 000,00
2020 (прогноз)	811 650 000,00	591 150 000,00	115 500 000,00	105 000 000,00
Всього	2 304 822 260,58	1 753 644 084,00	265 510 754,10	285 667 422,48

2.7. Підстава для надання підтримки

- (17) Рішення 49 сесії Харківської міської ради 5-го скликання від 27.10.2010 № 850/17 «Про затвердження «Програми розвитку і реформування житлово-комунального господарства м. Харкова на 2011-2020 рр.» (зі змінами та доповненнями).
- (18) Проект рішення сесії Харківської міської ради 7-го скликання «Про затвердження кошторисів витрат на виконання «Програми розвитку і реформування житлово-комунального господарства м. Харкова на 2011-2020 рр.» за рахунок коштів бюджету міста Харкова на 2019 рік» (з додатком 2) до проекту рішення «Кошторис витрат на виконання «Програми розвитку і реформування житлово-комунального господарства м. Харкова на 2011-2020 рр.» по Департаменту комунального господарства та Харківській міській раді за рахунок коштів бюджету міста Харкова на 2019 рік» (далі – Кошторис).

2.8. Тривалість підтримки

- (19) З 01.01.2011 по 31.12.2020

3. ІНФОРМАЦІЯ, ОТРИМАНА В ПРОЦЕСІ РОЗГЛЯДУ СПРАВИ

- (20) Метою «Програми розвитку і реформування житлово-комунального господарства м. Харкова на 2011-2020 рр.» (далі – Програма) є реалізація державної політики реформування житлово-комунального господарства, здійснення заходів щодо підвищення ефективності та надійності його функціонування, забезпечення сталого розвитку для задоволення потреб населення і господарського комплексу в житлово-комунальних послугах відповідно до встановлених нормативів і національних стандартів.
- (21) КП «Харківські теплові мережі» створене на підставі рішення 16 сесії Харківської міської ради 4-го скликання № 191/03 від 24.09.2003 і є власністю територіальної громади міста Харкова, управління якою здійснює Харківська міська рада.
- (22) Метою діяльності КП «Харківські теплові мережі» є задоволення суспільних потреб населення міста Харкова, підприємств, установ і організацій, незалежно від форм власності, в якісній тепловій енергії.
- (23) Основним видом діяльності підприємства є виробництво, транспортування, постачання теплової енергії та надання послуг населенню із централізованого опалення та гарячого водопостачання.
- (24) Постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕСКО), від 07.11.2016 № 1944 «Про встановлення тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування, постачання для потреб населення, комунальному підприємству «Харківські теплові мережі» затверджені тарифи на виробництво, транспортування, постачання теплової енергії, послуги з централізованого опалення та гарячого водопостачання. Постановами НКРЕСКО від 28.12.2017 № 1529 та № 1536 «Про внесення змін до деяких постанов НКРЕСКО» внесено зміни до тарифів на виробництво, транспортування, постачання теплової енергії, послуги з централізованого опалення та гарячого водопостачання для КП «Харківські теплові мережі».
- (25) Майно КП «Харківські теплові мережі» є комунальною власністю територіальної громади міста Харкова та належить підприємству на праві господарського відання.
- (26) КП «Харківські теплові мережі» є суб'єктом природної монополії за № 203 зведеного Переліку суб'єктів природних монополій по Харківській області в частині діяльності з транспортування теплової енергії.
- (27) Основні критерії визначення одержувачем бюджетних коштів КП «Харківські теплові мережі»:
- є комунальним підприємством, яке надає послуги виробництва, транспортування, постачання теплової енергії для потреб опалення, вентиляції та гарячого водопостачання об'єктів бюджетної сфери, житлового фонду та інших господарських об'єктів, що підключені до теплових мереж КП «Харківські теплові мережі»;
 - наявність ліцензії на здійснення основного виду діяльності, КП «Харківські теплові мережі» має ліцензію:
 - а) на виробництво теплової енергії (крім діяльності з виробництва теплової енергії на теплоелектроцентралях, теплоелектростанціях, атомних електростанціях і когенераційних установках та установках з використанням

нетрадиційних або поновлювальних джерел теплоенергії) (безстрокова ліцензія згідно з постановою НКРЕКП № 446 від 30.03.2017);

- б) на транспортування теплової енергії магістральними та місцевими (розподільчими) тепловими мережами (безстрокова ліцензія згідно з постановою НКРЕКП № 446 від 30.03.2017);
 - в) на постачання теплової енергії (безстрокова ліцензія згідно з постановою НКРЕКП № 446 від 30.03.2017);
 - г) на виробництво теплової енергії на теплоелектроцентралях та установках з використанням нетрадиційних або поновлювальних джерел теплоенергії (ліцензія АГ № 500402 від 03.03.2011);
 - д) з виробництва електричної енергії (ліцензія АГ № 500278 від 03.03.2011):
- наявність збитків за результатами фінансово-господарської діяльності КП «Харківські теплові мережі» від здійснення основної діяльності (виробництва, транспортування, постачання теплової енергії для потреб опалення, вентиляції та гарячого водопостачання об'єктів бюджетної сфери, житлового фонду та інших господарських об'єктів, що підключені до теплових мереж КП «Харківські теплові мережі»).

(28) За інформацією від надавача, за результатами фінансово-господарської діяльності підприємства КП «Харківські теплові мережі»:

- за 2013 рік підприємство отримало збиток у сумі 280 844,0 тис. грн;
- за 2015 рік підприємство отримало збиток у сумі 205 003,0 тис. грн;
- за 2016 рік підприємство отримало збиток у сумі 1 414 496,0 тис. грн;
- за 2017 рік підприємство отримало збиток у сумі 1 672 785,0 тис. грн.

(29) За інформацією від надавача, сума узгодженої відповідно до вимог чинного законодавства, але не погашеної до цього часу заборгованості з різниці в тарифах КП «Харківські теплові мережі», що утворилася до 01.01.2016, становить 60 млн грн.

(30) За 9 місяців 2018 року КП «Харківські теплові мережі» отримало збитків від реалізації теплової енергії та надання послуг населенню із централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води в сумі 946 674,8 тис. грн.

(31) Сума розрахункової заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію та послуги із централізованого опалення та гарячого водопостачання для населення за період 2016 – 2018 років на 01.10.2018 року становить 3 516,1 млн грн.

(32) Збитковість обумовлена зростанням цін і тарифів за складовими витрат порівняно із цінами, закладеними до розрахунку тарифів на виробництво, транспортування, постачання теплової енергії та надання послуг із централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води, та невідповідністю термінів введення нових цін за складовими тарифу термінам перегляду тарифів.

(33) Згідно з наданою інформацією, діяльність із постачання теплової енергії (складається з виробництва, транспортування та постачання теплової енергії) на 2017 рік становить 94,7 % у загальному обсязі діяльності отримувача державної допомоги.

(34) За інформацією надавача, КП «Харківські теплові мережі» веде облік доходів та витрат окремо щодо кожного виду господарської діяльності відповідно до вимог постанови НКРЕКП від 10.10.2017 № 1223.

- (35) Чинні тарифи на теплову енергію КП «Харківські теплові мережі» затверджуються НКРЕКП. Харківська міська рада не має повноважень зі встановлення тарифів КП «Харківські теплові мережі».
- (36) У зв'язку з тим, що постановою Кабінету Міністрів України від 14.02.2018 № 110 відшкодування різниці між фактичною вартістю і тарифом за 2016 – 2018 роки не передбачено, КП «Харківські теплові мережі» за результатами фінансово-господарської діяльності за 2016-2018 роки отримало збитків на загальну суму 3 516,1 млн грн. Отже, з метою забезпечення спроможності отримувача надавати вчасно та якісно послуги з теплопостачання та гарячого водопостачання, КП «Харківські теплові мережі» є отримувачем фінансової підтримки.
- (37) Головною ціллю надання державної підтримки КП «Харківські теплові мережі» є забезпечення безперебійної роботи об'єктів та мереж централізованого теплопостачання та постачання гарячої води з метою задоволення потреб міста Харкова в якісних послугах із теплопостачання та постачання гарячої води.
- (38) Фінансування отримувача державної підтримки надавачем відбувається за заявкою отримувача в межах затвердженого плану використання бюджетних коштів на рік виключно на заходи, передбачені Програмою, та на підставі підтвердних документів шляхом перерахування коштів на окремий рахунок, який відкрито в Головному Управлінні державної казначейської служби України у Харківській області.
- (39) Отримувач державної підтримки у встановлені терміни надає надавачеві державної підтримки звіт про використання бюджетних коштів та інформацію про стан виконання заходів Програми, видатки на які здійснюються з бюджету міста Харкова.
- (40) Основною причиною збитковості КП «Харківські теплові мережі» є те, що чинні тарифи на теплову енергію, які затверджуються НКРЕКП, не забезпечують покриття фактичної вартості послуг теплопостачання.
- (41) Разом з тим на листи Антимонопольного комітету України щодо надання інформації заінтересованими особами, не висловлено заперечень чи зауважень стосовно надання державної підтримки у формі субсидії, поточних трансфертів, капітальних трансфертів та внесків органів місцевого самоврядування у статутний капітал КП «Харківські теплові мережі».
- (42) Відсоткове співвідношення обсягів витрат, які покриваються власними надходженнями КП «Харківські теплові мережі» за видами ліцензійної діяльності: виробництво, транспортування, постачання теплової енергії та гарячого водопостачання наведено в таблиці 1.

Таблиця 1 (тис. грн)

Види діяльності	Витрати підприємства (всього)	Джерело покриття витрат					
		Власні доходи	Рівень покриття, %	Фінансова підтримка	Рівень покриття, %	Збитки	Рівень покриття, %
2017 рік							
Виробництво теплової енергії	5 485 274,4	4 093 095,8	74,6	184 601	3,4	1 207 577,6	22,0
Транспортування теплової енергії	354 462,3	227 052,5	64,1	88 722,176	25,0	38 687,6	10,9

Постачання теплової енергії	18 740,7	10 818,5	57,7	4 174,	22,3	3 748,2	20,0
Послуга із централізованого опалення та гарячого водопостачання	182 650,0	140 240,9	76,8	5 122,000	2,8	37 287,1	20,4
2018 рік							
Виробництво теплової енергії	6 238 148,4	4 697 819,4	75,3	177 004	2,8	1 363 325,0	21,9
Транспортування теплової енергії	437 767,4	283 636,4	64,8	123 703,1	28,3	30 427,9	7,0
Постачання теплової енергії	21 696,6	14 632,9	67,4	5 776	26,6	1 287,7	5,9
Послуга із централізованого опалення та гарячого водопостачання	225 609,3	128 325,6	56,9	7 118	3,2	90 165,7	40,0
2019 рік							
Виробництво теплової енергії	7 220 647,1	6 482 622,0	89,8	33 345	0,5	704 680,1	9,8
Транспортування теплової енергії	464 624,1	420 577,0	90,5	235 065	50,6	-191 017,9	-41,1
Постачання теплової енергії	25 921,3	23 651,0	91,2	2 535	9,8	-264,7	-1,0
Послуга із централізованого опалення та гарячого водопостачання	289 207,4	200 591,0	69,4	3 055	1,1	85 561,4	29,6
2020 рік (план)							
Виробництво теплової енергії	7 581 679,5	6 806 753,1	89,8	35 012	0,5	739 914,4	9,8
Транспортування теплової енергії	487 855,3	441 605,9	90,5	246 818	50,6	-200 568,6	-41,1
Постачання теплової енергії	27 217,4	24 833,6	91,2	2 662	9,8	-278,2	-1,0
Послуга із централізованого опалення та гарячого водопостачання	303 667,8	210 620,6	69,4	3 208	1,1	89 839,2	29,6

(43) Інформацію щодо структури доходів від надання (реалізації) інших послуг, крім виробництва, транспортування, постачання теплової енергії та гарячого водопостачання КП «Харківські теплові мережі» за 2018 рік, наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

№	Вид діяльності	КВЕД	Доходи, тис. грн (без ПДВ)
1	Технічне обслуговування та ремонт внутрішньобудинкових мереж централізованого опалення та гарячого водопостачання	43.22	63 760,
2	Ремонт, технічне обслуговування машин і устаткування промислового призначення	33.12	10 143,7
3	Розподілення електроенергії (послуги зі спільного використання технологічних електричних мереж)	35.13	587,2
4	Забір, очищення та постачання води	36.00	1 170,1
5	Діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах	71.12	494,0
6	Ремонт та технічне обслуговування електронного й оптичного устаткування (ремонт, повірка, налагодження засобів обліку)	33.13	80,3
7	Надання послуг автотранспортних засобів та спецтехніки	49.41	23,6
8	Монтаж водопровідних мереж, систем опалення та кондиціонування	43.22	128,6
9	Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна	68.20	1 378,3
10	Діяльність з обслуговування телекомунікаційного та іншого обладнання операторів мобільного зв'язку	61.20	787,9
11	Надання послуг із харчування робітників	56.29	743,5
12	Реалізація неліквідів, залишків запасів, необоротних активів та інших матеріальних цінностей	46.77	5 979,1
13	Реалізація товарно-матеріальних цінностей	47.99	44,3
14	Будівництво трубопроводів (реконструкція та модернізація, капітальний та поточний ремонт магістральних і міських трубопроводів), будівель та споруд систем теплопостачання (котельні, насосних станцій тощо)	42.21	1 288,6
15	Наукова та технічна діяльність (діяльність зі скорочення викидів парникових газів за рахунок модернізації системи теплопостачання тощо)	74.90	41,4
16	Технічні випробування та дослідження (надання послуг лабораторії металів та зварки, випробування експлуатаційних характеристик механізмів тощо)	71.20	121,5
17	Надання послуг з утримання будинків, споруд та прибудинкових територій)	81.10	7,1
		Всього:	86 780,1

(44) КП «Харківські теплові мережі» у 2018 році отримало з бюджету міста Харкова державну підтримку в сумі 313 601,1 тис. грн, інформація про розподіл суми державної підтримки за видами ліцензійної діяльності:

- реконструкція теплових мереж від МК-1140 (УТ-1) до МК-1233 (УТ-5) по вул. Військовій у місті Харкові – 3 059 861,08 грн (транспортування);
- технічне переоснащення системи опалення житлових будинків міста Харкова зі встановленням вузла комерційного обліку теплової енергії – 8 546 839,03 грн (транспортування);
- внески органів місцевого самоврядування у статутний капітал КП «Харківські теплові мережі» (на придбання техніки, механізмів, обладнання засобів малої механізації тощо) – 51 994 394,00 грн (транспортування);
- фінансова підтримка КП «Харківські теплові мережі» (на виплату заробітної плати працівникам) – 150 000 000 грн (виробництво, транспортування, постачання теплової енергії та гарячого водопостачання);
- фінансова підтримка КП «Харківські теплові мережі» на забезпечення виконання зобов'язань підприємства перед постачальником енергоресурсів – 100 000 000 грн (виробництво).

4. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

- (45) Відповідно до пункту 1 частини першої статті 1 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – Закон) державна допомога суб'єктам господарювання (далі – державна допомога) – підтримка у будь-якій формі суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності.
- (46) Отже, державна підтримка є державною допомогою, якщо одночасно виконуються такі умови:
- підтримка надається суб'єкту господарювання;
 - державна підтримка здійснюється за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів;
 - підтримка створює переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності;
 - підтримка спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції.
- (47) Відповідно до статті 1 Закону України «Про теплопостачання»:
- сфера теплопостачання - сфера діяльності з виробництва, транспортування, постачання теплової енергії споживачам;
 - тепла енергія - товарна продукція, що виробляється на об'єктах сфери теплопостачання для опалення, підігріву питної води, інших господарських і технологічних потреб споживачів, призначена для купівлі-продажу;
 - постачання теплової енергії (теплопостачання) - господарська діяльність, пов'язана з наданням теплової енергії (теплоносія) споживачам за допомогою технічних засобів транспортування та розподілом теплової енергії на підставі договору;
 - транспортування теплової енергії - господарська діяльність, пов'язана з передачею теплової енергії (теплоносія) за допомогою мереж на підставі договору.
- (48) Згідно зі статтею 6 Закону України «Про теплопостачання» до принципів державної політики у сфері теплопостачання належить, зокрема:
- забезпечення енергетичної безпеки держави;
 - державна підтримка та стимулювання у сфері теплопостачання;
 - забезпечення прав та інтересів споживачів.
 -
- (49) Відповідно до статті 8 Закону України «Про теплопостачання» державна підтримка у сфері теплопостачання надається відповідно до обсягів коштів, передбачених законом про Державний бюджет України та місцевими бюджетами на відповідний рік, а також коштів на проведення науково-дослідних робіт з удосконалення систем теплопостачання та енергозбереження.
- (50) Відповідно до статті 9 Закону України «Про теплопостачання» до засад державного управління у сфері теплопостачання належить, зокрема, забезпечення надійності теплопостачання як одного з необхідних елементів безпеки людини.
- (51) Відповідно до постанови НКРЕКП від 22.03.2017 № 308 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності у сфері теплопостачання» ліцензіат не має права відмовити:

- теплогенеруючій та теплопостачальній організаціям у транспортуванні теплової енергії, якщо це дозволяють технічні можливості системи магістральних та місцевих (розподільчих) теплових мереж;
- споживачу теплової енергії у приєднанні до своєї теплової мережі тепловикористальних установок споживача у разі виконання споживачем відповідних технічних умов у межах пропускної здатності теплових мереж.

2.1. Послуги, що становлять загальний економічний інтерес

- (52) Згідно з пунктом 14 частини першої статті 1 Закону послуги, що становлять загальний економічний інтерес (далі – ПЗЕІ), – послуги, пов’язані із задоволенням особливо важливих загальних потреб громадян, що не можуть надаватися на комерційній основі без державної підтримки.
- (53) Відповідно до пункту 2 частини другої статті 3 Закону дія цього Закону не поширюється на підтримку господарської діяльності, пов’язаної з наданням послуг, що становлять загальний економічний інтерес, у частині компенсації обґрунтованих витрат на надання таких послуг.
- (54) Постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2018 № 420 «Про затвердження переліку послуг, що становлять загальний економічний інтерес» затверджено перелік послуг у сфері надання житлово-комунальних послуг, а саме:
- послуги з централізованого опалення, послуги з постачання теплової енергії;
 - послуги з централізованого постачання гарячої води, послуги з постачання гарячої води;
 - послуги з централізованого постачання холодної води, послуги з централізованого водопостачання;
 - послуги з водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових систем), послуги з централізованого водовідведення;
 - послуги з вивезення побутових відходів, послуги з поводження з побутовими відходами.
- (55) Відповідно до статті 264 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода), сторони домовились, що вони застосовуватимуть статті 262, 263 (3) або 263 (4) Угоди з використанням як джерела тлумачення критеріїв, що впливають із застосування статей 106, 107 та 93 Договору про функціонування Європейського Союзу, зокрема відповідну судову практику Суду Європейського Союзу, а також відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти Європейського Союзу.
- (56) Згідно з пунктом «с» додатка XXIII до розділу 10 Угоди послуги загального економічного інтересу визначені як «економічна діяльність, яку органи влади визначають як особливо важливу для громадян, і яка не може здійснюватися (або могла б здійснюватися за інших умов) без державного втручання. Така діяльність повинна виявляти особливий характер порівняно із загальним економічним інтересом інших видів економічної діяльності».
- (57) Згідно зі статтею 263 (4) Угоди Сторони протягом п’яти років з дати набрання чинності Угодою мають забезпечити, щоб фінансова та організаційна структура будь-якого підприємства, яке користується спеціальним чи виключним правом, наданим Україною або державою-членом Європейського Союзу, або є вповноваженим на

надання послуг, що мають загальний економічний інтерес, і яке отримує компенсацію за надання публічних послуг в будь-якій формі щодо такої послуги, була коректно відображена в окремих бухгалтерських рахунках таким чином, щоб чітко відстежувалось таке:

- витрати та доходи, пов'язані з усіма товарами або послугами, щодо яких підприємству надано спеціальне або виключне право, або усіма послугами, які мають загальний економічний інтерес та які підприємство вповноважене надавати, і, з іншого боку, витрати та доходи, пов'язані з кожним іншим окремим товаром або послугою, щодо яких підприємство здійснює діяльність;
- повна інформація щодо методів, відповідно до яких витрати та доходи призначаються або розподіляються за різними видами діяльності. Ці методи мають базуватися на принципах бухгалтерського обліку - обумовленості, об'єктивності, прозорості та послідовності відповідно до міжнародно визнаних методологій бухгалтерського обліку, зокрема калькуляції витрат за видом діяльності, та мають базуватися на даних аудиту.

(58) Відповідно до статті 262 (4) Угоди підприємства уповноважені надавати послуги, що мають загальний економічний інтерес, або такі, які мають характер прибуткової монополії, підпорядковуються правилам, що містяться в цій Частині, в тій мірі, в якій застосування цих правил юридично або фактично не перешкоджає виконанню окремих завдань, визначених для них. Розвиток торгівлі не має зазнавати впливу настільки, наскільки це суперечитиме інтересам Сторін.

(59) Статтею 14 Договору про функціонування Європейського Союзу (далі – Договір ЄС) регламентовано, що Європейський Союз та держави-члени, кожен у межах своїх повноважень повинен дбати про те, щоб підприємства, які надають послуги загального економічного інтересу, функціонували на базі таких принципів і в таких умовах, зокрема економічного та фінансового характеру, які дозволять їм виконувати свої завдання.

(60) Відповідно до статті 106 Договору ЄС підприємства, які здійснюють послуги загального економічного інтересу, підпорядковуються правилам конкуренції в таких межах, в яких застосування цих правил не перешкоджає виконанню, юридично або фактично, дорученого їм спеціального завдання.

(61) Згідно зі статтею 106 (2) Договору ЄС, підприємства, яким доручено надавати ПЗЕІ, є підприємствами, на які покладаються «особливі завдання». Загалом, покладання «конкретного завдання щодо надання публічних послуг» на підприємство означає пропозицію послуг, які, якщо розглядати їх з урахуванням власних комерційних інтересів, підприємство не надаватиме взагалі або не надаватиме в тому ж обсязі або за тих самих умов, застосовуючи критерій загального інтересу, держави-члени можуть покладати особливі зобов'язання на підприємства щодо надання таких послуг. Отже, Комісія вважає, що не буде доцільним застосування визначення як ПЗЕІ до послуги, яка вже надана або може бути надана на задовільному рівні щодо таких умов, як ціна, об'єктивні характеристики якості, безперервність та доступ до послуги, підприємствами, які працюють за звичайних ринкових умов.

(62) Комісія також вважає, що послуги, які визначаються як ПЗЕІ, повинні бути адресовані громадянам або бути в інтересах суспільства в цілому.

(63) У своєму рішенні від 24.07.2003 № 280/00 у справі Altmark Trans GmbH, Regierungspräsidium Magdeburg v Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH Європейській Суд (далі – Рішення у справі Альтмарк) визнав, що компенсація витрат

суб'єкта господарювання, пов'язаних із наданням ПЗЕІ, не є державною допомогою у значенні статті 107 Договору, за умови, що задовольняються чотири сукупних критерії:

- суб'єкт господарювання має чітко визначені зобов'язання надавати громадські послуги (обслуговувати населення);
- параметри, на підставі яких обчислюється компенсація, є визначеними заздалегідь об'єктивним і прозорим способом;
- компенсація не є надмірною і не перевищує необхідної суми для покриття всіх або частини витрат, понесених суб'єктом господарювання у зв'язку з наданням послуг загального економічного інтересу. Зокрема, компенсація не може перевищувати суму, необхідну для покриття чистої фінансової різниці між понесеними витратами та отриманими доходами підприємства при виконанні зобов'язання надавати відповідні громадські послуги загального інтересу, з урахуванням доходу, який залишається у підприємства, та розумного рівня прибутку;
- якщо суб'єкт господарювання, який виконує зобов'язання щодо надання публічної послуги, не обирається відповідно до процедури публічних закупівель, яка б дозволила відібрати учасника, здатного надавати ці послуги з найменшими витратами для громади, необхідний рівень компенсації визначається на підставі аналізу витрат, які були б понесені типовим суб'єктом господарювання, добре керованим та належним чином забезпеченим відповідними активами.

(64) Відповідно до пункту 3 Повідомлення Комісії ЄС щодо застосування правил державної допомоги Європейського Союзу до компенсації, наданої на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес 2012/С 8/02 (далі – Повідомлення Комісії), метою цього Повідомлення є роз'яснення ключових концепцій, що лежать в основі застосування правил державної допомоги до компенсації за послуги, що становлять загальний економічний інтерес.

(65) Відповідно до пункту 43 Повідомлення, на думку Суду, коли державний захід підтримки розглядається як компенсація за надання послуг, що надаються підприємствами-одержувачами на виконання зобов'язань із надання громадських послуг, ці підприємства не користуються реальною економічною перевагою, отже, цей захід не впливає на конкурентну позицію порівняно з конкуруючими суб'єктами, на такий захід не поширюється дія статті 107 (1) Договору. Однак для того, щоб така компенсація не була визнана державною допомогою, необхідно виконати ряд умов.

(66) Відповідно до пунктів 45-46 Повідомлення Комісії, поняття ПЗЕІ постійно розвивається і залежить, зокрема, від потреб громадян, технологічних та ринкових змін, соціальних та політичних переваг. За відсутності спеціальних правил Європейського Союзу щодо визначення послуги як ПЗЕІ держави-члени мають широкі дискреційні можливості у визначенні кожної конкретної послуги як ПЗЕІ та надання компенсації постачальнику такої послуги.

(67) Повідомленням Комісії також встановлено детальні правила, якими буде задовольнятись кожен із критеріїв, передбачений Рішенням у справі Альтмарк.

(68) Так, відповідно до першого критерію Рішення у справі Альтмарк передбачено покладання на суб'єкта господарювання зобов'язань із надання ПЗЕІ, які мають бути чітко визначені.

Пунктом 52 Повідомленням передбачено, що покладання зобов'язання з надання ПЗЕІ повинно бути встановлене актом, який залежно від особливостей законодавства держави-члена, може мати законодавчий або регуляторний характер, або оформлене

договором. Грунтуючись на підході Комісії, у такому акті повинно, як мінімум, бути визначено:

- зміст і тривалість зобов'язань із надання ПЗЕІ;
- назва суб'єкта господарювання і, де це необхідно, територія, на яку поширюються його послуги;
- характер будь-яких виключних або спеціальних прав, які було надано державним органом влади суб'єкту господарювання щодо ПЗЕІ;
- методику розрахунку компенсації, контролю та перегляду компенсації;
- механізм для уникнення й повернення надмірної компенсації.

(69) Зміст другого критерію Рішення у справі Альтмарк розкрито в розділі 3.4 Повідомлення Комісії.

(70) Відповідно до пунктів 54 - 55 Повідомлення, методика, за якою розраховується розмір компенсації, повинна бути визначена заздалегідь об'єктивним та прозорим способом з метою уникнення надання суб'єкту господарювання економічних переваг порівняно з конкуруючими суб'єктами та необхідність попереднього встановлення цієї методики не означає, що компенсація повинна вираховуватись відповідно до певної формули, важливим є виключно те, щоб із самого початку було очевидно, яким способом компенсація буде розраховуватись.

(71) У пункті 57 Повідомлення Комісії встановлено, що у випадку якщо обґрунтований прибуток є частиною компенсації, методика розрахунку такого прибутку повинна бути визначена актом, який передбачає покладення зобов'язань із надання ПЗЕІ.

(72) Стосовно третього критерію Рішення у справі Альтмарк, згідно з яким компенсація не повинна бути надмірною з урахуванням відповідного доходу та обґрунтованого прибутку за виконання ПЗЕІ, Повідомленням передбачено, що обґрунтований прибуток визначається як норма рентабельності постійного капіталу протягом усього періоду дії договору про надання ПЗЕІ, яку запросив би типовий суб'єкт господарювання з метою прийняття рішення щодо надання ПЗЕІ, протягом визначеного періоду з урахуванням рівня ризику, що визначається залежно від сфери надання таких послуг.

(73) Згідно з четвертим критерієм, передбаченим Рішенням у справі Альтмарк, компенсація, що надається, повинна бути або результатом процедури публічних закупівель, яка б дозволила обрати пропозицію з найнижчою ціною за надання таких послуг, або за результатами аналізу витрат, яких поніс би типовий суб'єкт господарювання під час надання таких послуг.

(74) Пунктом 75 Повідомлення передбачено, що якщо держава-член може показати, що структура витрат підприємства, на яке покладено зобов'язання з надання ПЗЕІ, відповідає структурі середніх витрат подібних (типових) підприємств у відповідному секторі, сума компенсації, яка дозволить підприємству покрити свої витрати, включаючи розумний прибуток, відповідає четвертому критерію Рішення у справі Альтмарк.

5. ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ РОЗГЛЯДУ СПРАВИ

5.1. Віднесення послуг із виробництва, транспортування та постачання теплової енергії для потреб споживачів на території міста Харкова до ПЗЕІ

(75) Відповідно до визначення ПЗЕІ, наведеного в Законі, до ПЗЕІ можуть бути віднесені послуги, які відповідають таким умовам:

- пов'язані із задоволенням особливо важливих загальних потреб громадян;
- не можуть надаватися на комерційній основі без державної підтримки.

- (76) Роз'яснення термінів, що використовуються в частині другій глави 10 Угоди про асоціацію, наведено у додатку XXIII до глави 10 Угоди про асоціацію. Пунктом «с» додатка XXIII визначено, що термін «послуги, що становлять загальний економічний інтерес» визначає економічну діяльність, яку органи державної влади визначають як таку, що має особливу важливість для громадян і яка не могла б здійснюватися (або здійснювалася б за інших умов) у разі відсутності державного втручання. Ця діяльність має особливі характеристики порівняно із загальним економічним інтересом інших видів економічної діяльності.
- (77) Відповідно до Закону України «Про житлово-комунальні послуги» житлово-комунальні послуги – результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та/або перебування осіб у житлових і нежитлових приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил, що здійснюється на підставі відповідних договорів про надання житлово-комунальних послуг.
- (78) Згідно зі статтею 5 Закону України «Про житлово-комунальні послуги до житлово-комунальних послуг належать, зокрема, комунальні послуги – послуги з постачання та розподілу природного газу, постачання та розподілу електричної енергії, постачання теплової енергії, постачання гарячої води, централізованого водопостачання, централізованого водовідведення, поводження з побутовими відходами.
- (79) Разом з тим, одним із принципів державної політики у сфері теплопостачання, закріплених у статті 6 Закону України «Про теплопостачання», є принцип державної підтримки та стимулювання у сфері теплопостачання, яка надається відповідно до обсягів коштів, передбачених законом про Державний бюджет України та місцевими бюджетами на відповідний рік.
- (80) На підставі наведеного, а також інформації та документів, отриманих під час розгляду справи, отримувач підтримки – КП «Харківські теплові мережі» здійснює діяльність із виробництва, транспортування та постачання теплової енергії і є основним постачальником на території міста Харкова централізованого опалення та гарячого водопостачання для потреб споживачів.
- (81) На підставі інформації та документів, отриманих під час розгляду справи, отримувач підтримки – КП «Харківські теплові мережі» здійснює діяльність із виробництва, транспортування та постачання теплової енергії і є основним постачальником на території міста Харкова централізованого опалення та гарячого водопостачання для потреб споживачів.
- (82) З урахуванням визначення в пункті 14 статті 1 Закону та відповідного тлумачення в актах законодавства ЄС поняття ПЗЕІ, здійсненого відповідно до статті 264 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, послуги з виробництва, транспортування та постачання теплової енергії для забезпечення централізованого опалення та гарячого водопостачання в місті Харкові можуть бути віднесені надавачем до послуг, що становлять загальний економічний інтерес.
- (83) Разом з тим послуги, які надає КП «Харківські теплові мережі» відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23.05.2018 № 420 «Про затвердження переліку послуг, що становлять загальний економічний інтерес» віднесено до ПЗЕІ.

5.2. Компенсація витрат за надання послуг із виробництва, транспортування та постачання теплової енергії для потреб споживачів на території міста Харкова, які віднесені до ПЗЕІ

- (84) За інформацією, наданою додатково, однією з підстав та причин надання підприємству підтримки у формі субсидії та поточних трансфертів, капітальних трансфертів з міського бюджету є зростання цін і тарифів за складовими витратах порівняно із цінами, закладеними до розрахунку тарифів на виробництво, транспортування, постачання теплової енергії та надання послуг із централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води.
- (85) Так, тільки за 9 місяців 2018 року зросла вартість газу на 1,6 %, вартість електроенергії – на 11,2 %, вартість холодної води на потреби гарячого водопостачання зросла на 45,4 %.
- (86) Враховуючи викладене вище, чинний тариф на послуги з виробництва, транспортування та постачання теплової енергії, що пов'язані із задоволенням особливо важливих потреб громадян та суспільства в цілому, не забезпечує покриття витрат підприємства в повному обсязі.
- (87) Отже, зобов'язання щодо надання послуг із виробництва, транспортування та постачання теплової енергії для забезпечення централізованого опалення та гарячого водопостачання як ПЗЕІ повинно покладатись надавачем на КП «Харківські теплові мережі» відповідним нормативно-правовим та/або розпорядчим актом(ми). У зазначеному акті(ах) необхідно чітко визначити:
- зміст та тривалість надання ПЗЕІ;
 - суб'єкта(тів) господарювання, уповноваженого на надання ПЗЕІ, та відповідну територію;
 - характер спеціальних чи виняткових прав, що надаються місцевим органом влади суб'єкту господарювання для надання ПЗЕІ;
 - опис механізму компенсації та параметрів для розрахунку та перегляду компенсації за надання ПЗЕІ, враховуючи, що сума компенсації не повинна перевищувати суму, необхідну для покриття чистої фінансової різниці між понесеними витратами та отриманими доходами суб'єкта господарювання при наданні ПЗЕІ, з урахуванням доходу, який залишається в суб'єкта господарювання, та розумного рівня прибутку; крім того, необхідно врахувати структуру чинного тарифу на теплову енергію, який затверджений для КП «Харківські теплові мережі» національним галузевим регулятором;
 - заходи щодо уникнення та повернення компенсації у випадку надання надмірної компенсації, включаючи проведення перевірок суб'єкта господарювання надавачем щодо дотримання ним умов надання ПЗЕІ та компенсації витрат на їх надання.
- (88) Разом з тим, у разі неможливості виконання в повному обсязі вищезазначених умов, підтримка КП «Харківські теплові мережі» у формі субсидії та поточних трансфертів, капітальних трансфертів та внесків органів місцевого самоврядування з метою виконання заходів, передбачених Програмою, як компенсація обґрунтованих витрат за надання послуг, що становить загальний економічний інтерес, може містити ознаки державної допомоги.
- (89) Листом від 19.04.2019 № 1680/0/16-19 (вх. № 5-01/4858 від 19.04.2019) Департамент комунального господарства Харківської міської ради повідомив про відсутність

зауважень та заперечень до подання про попередні висновки від 15.04.2019 № 500-26.15/41-18-ДД/166-спр у справі № 500-26.15/41-18-ДД.

(90) Експертами Проекту технічної допомоги Європейського Союзу «Підтримка Антимонопольного комітету України у впровадженні правил державної допомоги» підтримано зазначену пропозицію з аналогічного повідомлення.

(91) Відповідно до частини десятої статті 11 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» Антимонопольний комітет України може відкликати прийняте ним рішення, якщо воно прийнято на підставі недостовірної інформації, що призвело до прийняття необґрунтованого рішення, та прийняти нове рішення у порядку, встановленому цією статтею.

Враховуючи викладене, керуючись статтями 7 і 16 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 8 і 10 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та пунктом 14 розділу IV Порядку подання та оформлення повідомлень про нову державну допомогу та про внесення змін до умов чинної державної допомоги, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 04 березня 2017 року № 2-рп, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 04 квітня 2017 року за № 501/28631, на підставі інформації, наданої Департаментом комунального господарства Харківської міської ради, Антимонопольний комітет України

ПОСТАНОВИВ:

Визнати, що підтримка, яку надає Департамент комунального господарства Харківської міської ради у формі субсидії та поточних трансфертів, капітальних трансфертів та внесків органів місцевого самоврядування у статутний капітал комунального підприємства «Харківські теплові мережі» на підставі рішення Харківської міської ради від 27.10.2010 № 850/17 «Про внесення змін до «Програми розвитку і реформування житлово-комунального господарства м. Харкова на 2011-2020 рр.» (зі змінами), на період з 01.01.2011 по 31.12.2020 у сумі 2 304 822 260,58 гривні, **не є державною допомогою** відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» **як компенсація обґрунтованих витрат на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес**, за умови обов'язкового внесення таких змін до умов надання підтримки:

1. Зобов'язання щодо надання послуг із виробництва, транспортування та постачання теплової енергії для забезпечення централізованого опалення та гарячого водопостачання для споживачів як послуг, що становлять загальний економічний інтерес, повинні бути покладені на комунальне підприємство «Харківські теплові мережі» відповідним нормативно-правовим та/або розпорядчим актом.

2. Вказаним нормативно-правовим та/або розпорядчим актом повинні бути чітко визначені:

- зміст та тривалість надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес (послуг із виробництва, транспортування та постачання теплової енергії для забезпечення централізованого опалення та гарячого водопостачання для споживачів);
- суб'єкти господарювання, уповноважені на надання послуг із виробництва, транспортування та постачання теплової енергії для забезпечення централізованого опалення та гарячого водопостачання як таких, що становлять загальний економічний інтерес, та відповідну територію міста Харкова;
- характер спеціальних чи виняткових прав, що надаються місцевим органом влади зазначеним в акті суб'єктам господарювання для надання послуг із виробництва, транспортування та постачання теплової енергії для забезпечення

централізованого опалення та гарячого водопостачання як таких, що становлять загальний економічний інтерес;

- опис механізму компенсації та параметрів для розрахунку та перегляду компенсації за надання послуг із виробництва, транспортування та постачання теплової енергії для забезпечення централізованого опалення та гарячого водопостачання як таких, що становлять загальний економічний інтерес, враховуючи, що сума компенсації не повинна перевищувати суму, необхідну для покриття чистої фінансової різниці між понесеними витратами та отриманими доходами суб'єктів господарювання при наданні вказаних послуг, з урахуванням доходу, який залишається в суб'єктів господарювання, та розумного рівня прибутку;
- заходи щодо уникнення та повернення компенсації у випадку надання надмірної компенсації, зокрема проведення раз на два роки Харківською міською радою перевірок комунального підприємства «Харківські теплові мережі» щодо дотримання ним умов надання послуг із виробництва, транспортування та постачання теплової енергії для забезпечення централізованого опалення та гарячого водопостачання як таких, що становлять загальний економічний інтерес, та здійснення компенсації витрат на їх надання.

3. Надавач підтримки зобов'язаний поінформувати Антимонопольний комітет України про внесені зміни до умов надання підтримки протягом **одного року** з дня отримання рішення за результатами розгляду повідомлення про державну допомогу, надісланого листами Департаменту комунального господарства Харківської міської ради від 09.10.2018 № 45840/16-18 (вх. № 858-ПДД від 17.10.2018) та від 29.11.2018 № 5478/0/16-18 (вх. № 5-05/14540 від 03.12.2018) стосовно державної підтримки комунального підприємства «Харківські теплові мережі».

Голова Комітету

Ю. ТЕРЕНТЬЄВ